

Kryteria wyboru obszaru

Rozporządzenie w sprawie EFMR (art. 18 g) wymaga, aby Program Operacyjny zawierał „wykaz kryteriów stosowanych przy wyborze obszarów rybackich i obszarów akwakultury” (rozdział 5.1.2 modelu Programu Operacyjnego). Wprowadzenie tego wymogu jest potrzebne po to, aby Instytucja Zarządzająca wskazała, co jest głównym celem priorytetu Unii nr 4, poprzez opisanie, jakie obszary zostały przez IZ uznane za odpowiednie do stosowania RLKS i dlaczego.

Niniejsze opracowanie ma pomóc IZ w określeniu, co zamierza osiągnąć za pomocą podejścia RLKS i w opisanie tego w Programie Operacyjnym (PO). Udziela ono odpowiedzi na następujące pytania:

- 1. co powinniśmy napisać w PO na temat kryteriów wyboru obszarów zależnych od rybackstwa i akwakultury?**
- 2. jakie kryteria możemy zastosować?**
- 3. dlaczego nie należy podawać w PO gotowej listy obszarów?**
- 4. czy podejściem RLKS można objąć duże miasta portowe (powyżej 150 000 mieszkańców)?**
- 5. w jaki sposób można wziąć pod uwagę różnice regionalne?**
- 6. czym się kierować przy definiowaniu kryteriów określających obszary rybackie?**

1. Co powinniśmy napisać w PO na temat kryteriów wyboru obszarów zależnych od rybackstwa i akwakultury?

Zgodnie z Rozporządzeniem dotyczącym EFMR (Art. 3.2.5), obszar rybackstwa i akwakultury to „obszar rybacki i obszar akwakultury oznacza obszar obejmujący brzeg morza, rzeki lub jeziora, obejmujący stawy lub dorzecze i charakteryzujący się wysokim poziomem zatrudnienia w sektorze rybołówstwa lub akwakultury, który to obszar jest funkcjonalnie spójny pod względem geograficznym, gospodarczym i społecznym oraz określony jest w ten sposób przez dane państwo członkowskie”.

Instytucja Zarządzająca może stwierdzić, że RLKS może być stosowany na wszystkich obszarach rybackich spełniających powyższą definicję, ale większość IZ będzie chciała skupić środki EFMR na tych obszarach, gdzie stosowanie RLKS przyniesie największe korzyści społecznościom rybackim, biorąc pod uwagę wyzwania występujące na danym obszarze oraz zdolność do rozwoju gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. W swoim Programie Operacyjnym IZ będzie musiała wskazać, jakie kryteria zamierza zastosować dla dokonania tego wyboru. Nie chodzi o to, aby przedstawić gotową listę obszarów w PO, gdyż dokładne określenie granic obszarów należy pozostawić społecznościom lokalnym (patrz niżej), ale o to aby wyjaśnić, jakie czynniki IZ zamierza wziąć pod uwagę przy określaniu czy dany obszar kwalifikuje się do stosowania RLKS czy też nie.

2. Jakie kryteria możemy zastosować?

Kryteria wyboru obszaru mogą obejmować:

- › kryteria opisujące wielkość i wagę sektora rybactwa i akwakultury (zatrudnienie, liczba i wielkość jednostek połowowych czy stawów, rodzaj prowadzonej działalności, wielkość i wartość połowu/produkcji hodowlanej itp.);
- › kryteria opisujące charakter obszaru: np. nadmorski, obejmujący ujście rzeki, położony nad rzeką lub jeziorem, obejmujący obszary chronione, maksymalna i minimalna liczba ludności, gęstość zaludnienia, wyludnianie się, obszar położony z dala od ośrodków rozwoju itp.;
- › kryteria dotyczące spójności obszaru – czy możliwe jest objęcie jednym obszarem terenów rozdzielonych akwenami lub rozproszonych wzdłuż wybrzeża, czy można włączyć do obszaru duże porty i inne duże miasta (patrz niżej).

W trakcie formułowania takich kryteriów IZ powinna wykorzystać informacje zawarte we wskaźnikach kontekstowych (wymaganych w rozdziale 2.2 modelu PO).

Przykład: Kryteria wyboru obszarów w Wielkiej Brytanii (w okresie 2007-2013) obejmowały:

- › obszary o niskiej gęstości zaludnienia,
- › obszary, na których sektor rybacki jest w zapaści,
- › małe społeczności rybackie,
- › przynajmniej jeden czynny port rybacki (dotyczy Anglii).

3. Dlaczego nie należy podawać w PO gotowej listy obszarów?

W poradniku do modelu PO EFMR, który Komisja Europejska przygotowała jako uzupełnienie do Rozporządzenia Wykonawczego 771/2014, jest powiedziane wyraźnie, że Instytucje Zarządzające nie powinny prezentować w PO zamkniętej listy obszarów rybackich. Lista kryteriów może służyć do określenia typów obszarów, jakie kwalifikują się do wsparcia, ale nie powinna definiować dokładnie samych obszarów.

Z definicji, Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) jest podejściem oddolnym, którego powodzenie zależy od stworzenia skutecznych koalicji między podmiotami lokalnymi mającymi wspólne cele. Wymaga to negocjowania między partnerami, aby zapewnić rzeczywiste zaangażowanie kluczowych organizacji i podmiotów z całego obszaru LGR. Określenie dokładnych granic obszaru będzie efektem tych negocjacji. Kryteria określające jakie obszary mogą otrzymać wsparcie nie powinny zatem z góry przesądzać wyniku negocjacji ani narzucać sztucznych rozwiązań, które mogą nie sprawdzić się w praktyce.

4. Czy podejściem RLKS można objąć duże miasta portowe (powyżej 150 000 mieszkańców)?

W niektórych krajach większość osób zatrudnionych w rybactwie i większość utraconych miejsc pracy w tym sektorze znajduje się w dużych portach. Jeśli IZ jest przekonane, że RLKS jest skutecznym rozwiązaniem na problemy w tego typu obszarach, to powinno dopuścić taką możliwość. Jednak tego typu wyjątek wymaga akceptacji Komisji Europejskiej w Umowie Partnerstwa i musi być uzasadniony w Programie Operacyjnym. IZ powinna w szczególności wyjaśnić, w jaki sposób uniknie rozproszenia środków, o ile będą one mogły obejmować duże miasto portowe.

5. W jaki sposób można wziąć pod uwagę różnice regionalne przy tworzeniu kryteriów PO określających obszary rybackie?

W obrębie jednego kraju mogą istnieć wielkie różnice, jeśli chodzi o wyzwania stojące przed obszarami rybackimi. W efekcie każdy region w krajach o dużym poziomie decentralizacji może stosować inne kryteria. Jest to możliwe, o ile tego typu podejście zostanie uzasadnione w PO, a cały rozdział poświęcony kryteriom nie przekroczy 7 000 znaków. Jednym z możliwych rozwiązań jest przedstawienie (w załączniku do PO) tabeli, pokazującej kryteria ogólne oraz specyficzne kryteria regionalne, jeśli zachodzi taka potrzeba.

6. Czym się kierować przy definiowaniu kryteriów określających obszary rybackie?

Przygotowując kryteria określające obszary rybackie na potrzeby PO, IZ powinna brać pod uwagę następujące kwestie:

- › co zamierzam osiągnąć poprzez podejście RLKS na obszarach rybackich i kogo chcę wspierać? Na przykład, czy głównym celem są społeczności związane z rybactwem, czy też są one jedynie częścią szerszego procesu rozwoju obszarów nadbrzeżnych? Czy chcę wspierać wszystkie rodzaje podmiotów rybackich, czy jedynie te, które doświadczają największych trudności?
- › jaka kwota jest w dyspozycji na priorytet Unii nr 4 i na ile LGR wystarczy? Kraje mające ograniczone środki w stosunku do liczby potencjalnych obszarów rybackich mogą zastosować bardziej zawężające kryteria wyboru obszarów.
- › jaki wpływ będą miały kryteria na poszczególne sektory społeczności rybackiej i na działalność LGR? Na przykład kryteria oparte na liczbie jednostek połowowych mogą lepiej wspierać sektor drobnego rybołówstwa, podczas gdy kryteria dotyczące wielkości połowu mogą wspierać głównie właścicieli dużych jednostek; ograniczenia liczby ludności mogą wykluczać duże porty, w których koncentruje się większość miejsc pracy związanych z rybactwem oraz większa część rynku na produkty rybne.

Wydawca: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa, Dyrektor Generalny.

Zastrzeżenie: Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa odpowiada za całościowe wydanie niniejszego dokumentu, jednak nie odpowiada za jego treść ani nie gwarantuje poprawności danych.